

Helsekrav til førerkort – en innføring i nytt regelverk

Sted

Dato

Foreleser

Tittel

Fylkesmannen i XX

Hvilke krav stilles til den som skal føre motorvogn?

Vegtrafikkloven:

§ 21. Alminnelige plikter (første ledd).

Ingen må føre eller forsøke å føre kjøretøy når han er i en slik tilstand at han ikke kan anses skikket til å kjøre på trygg måte, hva enten dette har sin årsak i at han er påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel, eller i at han er syk, svekket, sliten eller trett, eller skyldes andre omstendigheter.

Hvilke krav stilles til den som skal føre motorvogn?

Vegtrafikkloven:

§ 24. Alminnelige regler om førerett, førerkort, føreprøve og kompetansebevis (fjerde og sjuende ledd).

Den som skal få førerkort må være edruelig, og det må ikke være noe å si på hans vandel ellers. Han må ha tilstrekkelig syn og førlighet, nødvendig fysisk og psykisk helse og ha bestått førerprøve. Ved kjøring til førerprøve anses kandidat som fører av motorvognen. [..]

Dersom innehaver av førerkort ikke lenger fyller de krav som er fastsatt til syn, helse og førlighet etter femte ledd, plikter han å gi melding om det til fylkesmannen som må gi melding til politiet, jf. § 34.

Hvilke krav stilles til den som skal føre motorvogn?

Førerkortforskriften, Vedlegg 1 – Helsekrav:

§ 2. Generelt krav til helse.

Ingen må føre motorvogn når vedkommende ikke er i stand til å kjøre på trafikksikker måte på grunn av sykdom, bruk av midler som gir svekket kjøreevne, eller annen helsesvekkelse.

Når innehaver av førerkort som følge av helsesvekkelse angitt i første ledd har grunn til å tvile på om føring av motorvogn kan skje på trafikksikker måte, plikter vedkommende å oppsøke lege for undersøkelse før videre kjøring finner sted.

Dersom legen finner at vedkommende ikke fyller helsekravene, plikter legen å gi melding om det til fylkesmannen, jf. lov om helsepersonell § 34, jf. § 76, jf. forskrift fastsatt i medhold av tidligere legelov § 48.

Hvilke virkemidler har politiet?

Vegtrafikkloven:

§ 34. Tilbakekall av retten til å føre motorvogn mv. på grunn av særlige forhold (første ledd).

Dersom politiet har skjellig grunn til å tro at innehaver av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn ikke lenger fyller de krav som er fastsatt til syn, helse og førlighet for slik førerett, herunder at innehaveren ikke må misbruke alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel, eller at innehaveren ikke har de kunnskaper eller den kjøreferdighet som hensynet til trafikksikkerheten krever, kan politimesteren eller den han gir myndighet pålegge innehaveren - dersom denne fortsatt ønsker å nytte sin førerett - innen en fastsatt frist å underkaste seg slik legeundersøkelse som finnes påkrevd og framstille seg til helt eller delvis ny førerprøve. Finner politiet det nødvendig, kan det pålegge ham å levere førerkortet til politiet inntil videre.

Hvilke plikter har lege, psykolog og optiker?

Helsepersonelloven om opplysningsplikt:

§ 34. Opplysninger i forbindelse med førerkort og sertifikat (første ledd).

Lege, psykolog eller optiker som finner at en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy, ikke oppfyller de helsemessige kravene som stilles, skal oppfordre pasienten til å innlevere førerkortet eller sertifikatet. Dersom pasientens helsetilstand antas ikke å være kortvarig, skal helsepersonell som nevnt gi melding til offentlige myndigheter etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.

Hvem har plikt til å sende melding til fylkesmannen?

- Opplysningsplikten er et individuelt lovpålegg. Denne plikten til å sende melding gjelder derfor i prinsippet **enhver lege, psykolog eller optiker** som har befatning med pasienten.
- Å sende melding kan ikke overlates til andre, eksempelvis ved å sende henvisning til annen lege/psykolog eller ved at sykehuslege overlater til fastlegen å sende melding.
- Ved sykehusopphold for tilstand som utløser meldeplikt, bør melding sendes straks grunnlaget for meldingen er klart, og senest av utskrivende lege.

Hvilken rolle har legen og psykologen?

Helsepersonelloven om sakkyndighet:

§ 27. Opplysninger som sakkyndig (første ledd).

Taushetsplikt etter § 21 er ikke til hinder for at helsepersonell som opptrer som sakkyndig gir opplysninger til oppdragsgiver, dersom opplysningene er mottatt under utførelse av oppdraget og har betydning for dette.

Når skal det *ikke* sendes melding til fylkesmannen?

Når helsekravet ikke er oppfylt eller antas å ikke være oppfylt i en periode kortere enn seks måneder:

- Pasienten skal informeres om at helsekravet ikke er oppfylt, og at kjøring ikke er tillatt så lenge dette vedvarer.
- Dokumenter i journalen at slik informasjon er gitt.
- Bør også gi vedkommende en skriftlig "påminnelse" om dette.
- Gjør pasienten oppmerksom på at dette er noe vedkommende er forpliktet til å følge (jamfør vegtrafikkloven og førerkortforskriften).

Når *skal* det sendes melding til fylkesmannen?

Når helsekravet ikke er oppfylt eller antas å ikke være oppfylt i en periode *lengre* enn seks måneder:

- Skriftlig meldning sendes fylkesmannen.
- Pasienten skal informeres om at helsekravet ikke er oppfylt, og at kjøring ikke er tillatt så lenge dette vedvarer.

Når skal helseattest framlegges?

§ 4. Helseattest

Helseattest skal fremlegges

- a) når politi, helsemyndighet eller vegmyndighet krever det for å kunne vurdere om søker om førerett eller innehaver av førerkort har en sykdom, bruker midler som gir svekket kjøreevne eller har annen helsesvekkelse som medfører at helsekravene ikke er oppfylt*
- b) ved første gangs søknad om eller fornyelse av førerkort gruppe 2 og gruppe 3*
- c) ved utvidelse av førerkortet til høyere førerkortgruppe*
- d) ved fornyelse av førerkort med tidsbegrensning*
- e) ved fornyelse av førerkort etter fylte 75 år*

Helseattesten må ikke være eldre enn tre måneder ved fremleggelse etter bestemmelsene i første ledd.

For person under 75 år som bruker synskorrigeringslinser under føring av motorvogn eller er pålagt i førerkortet å bruke synskorrigeringslinser, kan helseattest begrenses til attest for synsfunksjonen og egenerklæring om helse, dersom fullstendig helseattest ikke kreves av andre grunner. Det samme gjelder ved nedsatt sidesyn, dobbeltsyn, nedsatt kontrastfølsomhet, nedsatt mørkesyn eller økt blendingsfølsomhet.

Hva skal undersøkelse av førerkortsøker omfatte?

§ 5. Undersøkelsen av førerkortsøker

Vurdering av om helsekrav er oppfylt for føring av motorvogn skal ut over en generell helseundersøkelse omfatte:

- a) undersøkelse av sensoriske funksjoner (syn, hørsel)*
- b) vurdering av kognitiv funksjon, psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser*
- c) undersøkelse av førlighet*
- d) vurdering av legemiddelforbruk og bruk av rusmidler*
- e) blod-, urin- eller andre relevante prøver og undersøkelser i den utstrekning det er nødvendig for å bedømme søkers helsemessige skikkethet.*

Når kjøring gjenopptas?

Kjøring kan ikke gjenopptas før:

- Helsekravet igjen er oppfylt, eller
- Dispensasjon fra helsekravene er innvilget fra fylkesmannen.

Dispensasjonsadgangen er *vesentlig* innsnevret fra tidligere, og tiltenkt situasjoner hvor det er «åpenbart urimelig» å avslå en søknad.

- Det er pasienten (eller hans fullmektig/advokat) som da sender en kortfattet søknad om dispensasjon, vedlagt nødvendige tilleggsdokumentasjon.
- Lege og psykolog (eller annet helsepersonell) som gir uttalelse/erklæringer i denne sammenhengen opptrer som sakkyndig for fylkesmannen.

Kasuistikker

Hvordan er resten av kurset bygd opp?

- Består av kasuistikker.
- Kasuistikkene skal belyse de mest *sentrale* helsekravene.
- Ikke alle helsekravene vil bli omtalt.
- Målet er at kursdeltakerne skal lære å bruke den nye forskriften (og retningslinjene) i sitt møte med «førerkortpasienten».

Hvordan er resten av kurset bygd opp?

- Noen kasuistikker er nesten identiske, men hvor spørsmålene er rettet mot ulike førerkortgrupper.
- Kasuistikkene blir presentert ved PSOAP-akronymet:
 - **P**roblem
 - **S**ykehistorie
 - **O**bjektivt
 - **A**nalys
 - **P**lan

Hvilke førerkortklasser er inkludert i de ulike førerkortgruppene?

Førerkortgruppe 1 («bilklassene»):

- Førerkortklassene AM, S, T, A1, A2, A, B og BE.

Førerkortgruppe 2 («lastebilklassene»):

- Førerkortklassene C1, C1E, C og CE.

Førerkortgruppe 3 («bussklassene»):

- Førerkortklassene D1, D1E, D og DE.
- Inkluderer også kompetansebevis uttrykning, godkjenning trafikk lærer og kjøreseddel (persontransport mot vederlag).